

"Ημερίδα MEdIES για τη θεματική σχολική χρονιά 2009-10:
"Ενέργεια - Ανανεώσιμες Πηγές & Τοπικές Κοινωνίες"

Αθήνα, 26 Οκτωβρίου 2009

**ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ - ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ, ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΚΛΙΜΑ, ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ.**

Ελπίδα Πολίτη

Εθνική εκπρόσωπος για την κλιματική αλλαγή

Προϊσταμένη Γραφείου Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Σύμβαση για την κλιματική αλλαγή

- Υπογραφή - Ιούνιος 1992 στο Ρίο (Βραζιλία)
- Η Ελλάδα επικύρωσε την Σύμβαση με τον Νόμο 2205/1994 (ΦΕΚ 60Α/15-4-1994).
- Κράτη που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Σύμβασης (ανεπτυγμένα κράτη) - επαναφορά των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου στα επίπεδα του έτους 1990 μέχρι το 2000
- Στόχος ΕΕ: σταθεροποίηση των συνολικών εκπομπών της διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το έτος 2000 στα επίπεδα του 1990.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (2)

Πρωτόκολλο Κιότο στη Σύμβαση για την κλιματική αλλαγή

- Υιοθέτηση– Δεκέμβριος 1997 (Κιότο, Ιαπωνία)
- Στόχος: συνολική μείωση των εκπομπών των ανεπτυγμένων χωρών (Παράρτημα Β) τουλάχιστον κατά 5% την πενταετία 2008-2012 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 . Ευρωπαϊκή Κοινότητα και Κ-Μ της : 8% μείωση σε σύγκριση με τις εκπομπές του 1990.
- Μηχανισμοί του Πρωτοκόλλου: Εμπορία εκπομπών (emissions trading), από κοινού εφαρμογή (joint implementation-JI) Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης (Clean development mechanism-CDM).
- Υπογραφή Πρωτοκόλλου από ΕΕ και Κ-Μ: Απρίλιος 1998
- Συμφωνία “επιμερισμού των βαρών” (ΣΥΠ Ιούνιος 1998): Απόφαση για την από κοινού εκπλήρωση των υποχρεώσεων βάσει άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου. Η Ελλάδα δεσμεύεται να περιορίσει την αύξηση των εκπομπών της στο +25% για το διάστημα 2008-2012.
- Επικύρωση από Ελλάδα: Νόμος 3017/2002 (ΦΕΚ Α'117): Αρμόδια Αρχή το ΥΠΕΧΩΔΕ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (3)

- 1η Διάσκεψη των Μερών του Πρωτοκόλλου του Κιότο - Μόντρεαλ 2005

Υιοθέτηση αποφάσεων Μαρακές για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου και Μηχανισμού συμμόρφωσης (Compliance Mechanism)

Σύσταση Ομάδας AWG-KP

- 3η Διάσκεψη των Μερών του Πρωτοκόλλου του Κιότο - Μπαλί 2007

Υιοθέτηση της πορείας του Μπαλί - Bali Roadmap

Δύο παράλληλες τροχιές διαπραγματεύσεων

- ∅ της Σύμβασης (Πρόγραμμα Δράσης του Μπαλί)
- ∅ του Πρωτοκόλλου

Πρόγραμμα δράσης του Μπαλί - Δεκέμβριος 2007

Σηματοδοτεί

- Την έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των 192 χωρών – μερών της Σύμβασης για τον καθορισμό των δράσεων μετά το 2012
- Καθορισμό της πορείας διαπραγμάτευσης, με τους κύριους πυλώνες της μελλοντικής συμφωνίας:
- Ενδυνάμωση της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής με περιορισμό ή μείωση των εκπομπών
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Ανάπτυξη και μεταφορά τεχνολογίας
- Χρηματοδοτήσεις και επενδύσεις για την υποστήριξη της αντιμετώπισης και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή

Πρόγραμμα δράσης του Μπαλί (2)

- Αναγνώρισε τα ευρήματα του Διακυβερνητικού Οργάνου για την κλιματική αλλαγή (IPCC), τονίζοντας την ανάγκη άμεσης δράσης με ειδική αναφορά στην απαιτούμενη μείωση της τάξης 25-40% μέχρι το 2020 για τα ανεπτυγμένα κράτη.
- Αναφέρεται σε υιοθέτηση ποσοτικοποιημένων στόχων περιορισμού/ μείωσης για τα ανεπτυγμένα κράτη. Αναφέρεται σε δράση αλλά όχι σε ποσοτικοποιημένους στόχους για τις αναπτυσσόμενες.
- Τις διαπραγματεύσεις ανέλαβε ειδική Ομάδα Εργασίας (AWG-LCA), η οποία θα πρέπει να ολοκληρώσει το έργο της τον Δεκέμβριο του 2009 για υιοθέτηση στη Σύνοδο της Κοπεγχάγης.

Διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου

Η Σύνοδος του Μπαλί υιοθέτησε επίσης :

- Εντατικό πρόγραμμα εργασιών για τις διαπραγματεύσεις των 176 Κρατών –μερών του Πρωτοκόλλου που είχαν ξεκινήσει το 2005, με στόχο τον προσδιορισμό των στόχων τους για μετά το 2012.
- Οι διαπραγματεύσεις καθοδηγούνται από ειδική Ομάδα (AWG –ΚΡ) και πρέπει να ολοκληρωθούν τον Δεκέμβριο του 2009

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ

- Διεθνές επίπεδο
- ∅ Πρόγραμμα διαπραγματεύσεων

- Κοινοτικό επίπεδο
- ∅ Υιοθέτηση δέσμης κλίμα-ενέργεια

Ενδιάμεσες διεθνείς συναντήσεις

- Συναντήσεις των επικουρικών οργάνων και ομάδων εργασίας μέσα στο 2009: Μάρτιος και Ιούνιος 2009 (Βόννη), Αύγουστος 2009 (Μπανγκόκ), Νοέμβριος 2009 (Βαρκελώνη), Διάσκεψη Κοπεγχάγης Δεκέμβριος 2009.
- Συνάντηση αρχηγών κρατών που συγκάλεσε ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών (Νέα Υόρκη, 22/9/09)
- Συνάντηση των Υπουργών Περ/ντος της G-8 υπό την Ιταλική Προεδρία
- Συνάντηση των χωρών της ομάδας των «Μεγάλων Οικονομιών» 16 αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών (Ουάσιγκτον, Σεπτέμβριος 2009)
- Η Σύνοδος κορυφής των ηγετών της ομάδας G-20 στο Πίτσμπουργκ, δεσμεύτηκε για τη σταδιακή κατάργηση των αναποτελεσματικών επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων σε μεσοπρόθεσμη βάση και αναγνώρισε τη σημασία της παροχής στήριξης στους φτωχότερους.

Πρόοδος μέχρι σήμερα?

Συνάντηση Μπανγκόκ (Οκτώβριος 2009)

- Βελτίωση του κειμένου προς διαπραγμάτευση.
- Πρόοδος στα θέματα της προσαρμογής, της τεχνολογίας και της ανάπτυξης ικανοτήτων στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Αντικρουόμενες απόψεις εξακολουθούν να παραμένουν σε θεμελιώδη ζητήματα:
 - Μέτρα αντιμετώπισης (στόχοι για ανεπτυγμένες, δράσεις για αναπτυσσόμενες),
 - ποσό και τρόπος διανομής χρηματοδότησης για αναπτυσσόμενες χώρες,
 - φορείς εφαρμογής, ελέγχου

Βασικές τοποθετήσεις

- IPCC- Επιστημονική άποψη:
25-40% ανεπτυγμένες μέχρι το 2020 με βάση το 1990, αναπτυσσόμενες 15-30% μείωση σε σχέση με την αναμενόμενη αύξηση των εκπομπών
- ΕΕ: Ενιαία συμφωνία στην Κοπεγχάγη, χρήση υπαρχόντων χρηματοδοτικών μηχανισμών με συμμετοχή όλων εκτός των λίγο ανεπτυγμένων
- ΗΠΑ: Δεσμεύσεις ανεπτυγμένων χωρών και δράσεις αναπτυσσόμενων στο ίδιο πλαίσιο καθοριζόμενο από εθνικούς νόμους, εθελοντικές εισφορές για χρηματοδότηση από όσους έχουν τη δυνατότητα
- Αναπτυσσόμενες: Συνέχεια του ΠΚ, χωριστή ρύθμιση για ΗΠΑ, αντίρρηση για σύνδεση των δύο διαπραγματευτικών οδών (Σύμβαση, ΠΚ) και για συμμετοχή των αναπτυσσομένων στη χρηματοδότηση.
- Μεξικό : συνεισφορά όλων με βάση γνωστή κλίμακα

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ

Υιοθέτηση δεσμεύσεων μέχρι το 2020 (δέσμη κλίμα-ενέργεια)

- Μείωση 20% των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, 30% σε περίπτωση που τα άλλα ανεπτυγμένα κράτη αναλάβουν παρόμοιες δεσμεύσεις
- Συμμετοχή κατά 20% των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική ενεργειακή κατανάλωση
- Αύξηση ενεργειακής αποδοτικότητας κατά 20%
- Αύξηση του μεριδίου των βιοκαυσίμων στο 10% των καυσίμων κίνησης μέχρι το 2020.

Ένταξη αερομεταφορών στο σύστημα εμπορίας από το 2012 (Οδηγία 2008/101/ΕΚ (L 8/13-1-2009))

ΜΕΙΩΣΗ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

20% ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΤΟ 2020 ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ 1990

- Η δέσμη δεν καθορίζει συνολικούς στόχους μείωσης ανά Κ-Μ
- Σε επίπεδο ΕΕ
- ∅ 21% μείωση στους τομείς εμπορίας μέχρι το 2020 σε σύγκριση με το 2005
- ∅ 10% μείωση στους τομείς εκτός εμπορίας μέχρι το 2020 σε σύγκριση με το 2005

Κατανομή προσπάθειας για τους τομείς εκτός εμπορίας (*Shared Effort*)

- Τομείς (μεταφορές, κτίρια, υπηρεσίες, μικρές εγκαταστάσεις καύσης, γεωργία, απόβλητα)
- Μείωση συνολικά κατά 10% σε σχέση με το 2005
- Κατανομή της μείωσης μεταξύ των Κ-Μ με βάση το ΑΕΠ κατά κεφαλήν
- Εθνικοί στόχοι - νομικά δεσμευτική πορεία μείωσης για την περίοδο 2012-2020 (δυνατότητα μεταφοράς μεταξύ ετών και σε άλλα Κ-Μ)
- Ετήσια αναφορά και έλεγχος συμμόρφωσης - κυρώσεις
- Επιτρέπεται η χρήση των μορίων από τους μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου (CDM,JI)

Βελτίωση και διεύρυνση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (*Emissions Trading System*) 2013+ (Οδηγία 29/2009)

- Ανώτατο όριο (cap) σε επίπεδο ΕΕ το 2013
- Ετήσια μείωση - συνολικά 21% το 2020
- Σημαντική αύξηση του ποσοστού δημοπράτησης
- Ηλεκτροπαραγωγή: αγορά δικαιωμάτων (εξαίρεση για τα νέα Κ-Μ)
- Βιομηχανικοί κλάδοι που υπόκεινται σε κίνδυνο διαρροής άνθρακα (ανταγωνισμό): δωρεάν δικαιώματα (υπολογισμός βασιζόμενος σε βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογίες)
- Λοιποί βιομηχανικοί κλάδοι: αγορά δικαιωμάτων 20% το 2013, αύξηση σε 70% το 2020, 100% το 2027
- Χρήση πιστωτικών μορίων από έργα εκτός ΕΕ μέχρι 50% της προσπάθειας μείωσης
- Χρήση τουλάχιστον 50% των εσόδων από τις δημοπρατήσεις σε δράσεις αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής
- 300 εκατ. δικαιώματα από την Αποθήκη Νεοεισερχομένων θα διατεθεί για την κατασκευή και την λειτουργία εγκαταστάσεων CCS και επίδειξη καινοτόμων πειραματικών τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Πλαίσιο για δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS)

Οδηγία: Νομοθετικό πλαίσιο για την διαχείριση θεμάτων περιβαλλοντικού κινδύνου και ευθύνης

- ü κίνητρο: Το CO₂ που θα δεσμεύεται και θα αποθηκεύεται στην ΕΕ σύμφωνα με αυτό το νομοθετικό πλαίσιο δεν θα υπολογίζεται στις εκπομπές στο σύστημα εμπορίας
- ü Προαιρετική εφαρμογή προς το παρόν
- ü Αδειοδότηση μονάδων ηλεκτροπαραγωγής ονομαστικής ηλεκτρικής ισχύος 300 MW και άνω: εξασφάλιση (από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Οδηγίας) ότι οι εγκαταστάσεις διαθέτουν έκταση αποθήκευσης, εγκαταστάσεις μεταφοράς είναι τεχνολογικά και οικονομικά εφικτές
- ü Εξασφάλιση κατάλληλης χωροθέτησης: εξέταση σχεδίων αδειών από την Ε.Επιτροπή (με την βοήθεια επιστημονικής ομάδας).
- ü Αποφυγή διαρροών: υποβολή σχεδίων παρακολούθησης, παράδοση δικαιωμάτων, εφαρμογή οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Οδηγία)

- Με την Οδηγία καθορίζονται δεσμευτικοί εθνικοί στόχοι που συνολικά επιτρέπουν την υλοποίηση του γενικού στόχου αύξησης του ποσοστού κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο 20% μέχρι το 2020, και ένας δεσμευτικός στόχος αύξησης του ποσοστού των βιοκαυσίμων στο 10% των καυσίμων κίνησης για κάθε κράτος μέλος.
- Οι εθνικοί στόχοι έχουν προσδιοριστεί με τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν ότι κάθε κράτος συμβάλλει ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξής του, λαμβάνοντας υπόψη το σημείο εκκίνησης κάθε κράτους μέλους και την μέχρι τώρα πρόοδό του στις ΑΠΕ.
- Απαιτείται αυξημένη διείσδυση των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, στα κτίρια (θέρμανση, ψύξη), στις μεταφορές.
- Απαιτείται η εξασφάλιση βιώσιμης παραγωγής των βιοκαυσίμων.
- Απαιτήση η παραγωγή των βιοκαυσίμων να μην έχει επιπτώσεις στην παραγωγή τροφίμων, και να μην προκαλεί αποδάσωση ή μείωση της βιοποικιλότητας.

Τι επιτυγχάνουμε ?

- Περιορισμό της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων κατά 200-300 εκ. τόνους και μείωση εκπομπών CO₂ κατά 600-900 εκ. τόνους ετησίως.
- Περιορισμό της εξάρτησης από εξωτερικές ενεργειακές πηγές.
- Ανάπτυξη νέων τεχνολογιών
- Νέες ευκαιρίες απασχόλησης και οικονομικής ανάπτυξης

ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Νομικό πλαίσιο

- Νόμος 3017/2002 (ΦΕΚ Α'117):
- ∅ θεσμοθετείται ο στόχος του περιορισμού της αύξησης των εκπομπών στο +25% για το διάστημα 2008-2012
- ∅ το ΥΠΕΧΩΔΕ ορίζεται ως αρμόδια αρχή, η οποία συντονίζει τα συναρμόδια Υπουργεία και τους λοιπούς συναρμόδιους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου και την εκπόνηση και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος,
- προβλέπεται η έγκριση του Εθνικού Προγράμματος από το Υπουργικό Συμβούλιο.

2^ο Εθνικό Πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή (ΠΥΣ 5/2003)

○ Ηλεκτροπαραγωγή:

- ∅ Περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- ∅ Περαιτέρω διείσδυση σταθμών Συμπαγωγής Θερμότητας και Ηλεκτρισμού στον βιομηχανικό και στον τριτογενή τομέα.

○ Οικιακός και τριτογενής τομέας:

- ∅ Βελτίωση της θερμικής συμπεριφοράς των υφιστάμενων κτιρίων.
- ∅ Προώθηση των ΑΠΕ.
- ∅ Προώθηση ενεργειακά αποδοτικών συσκευών
- ∅ Περαιτέρω διείσδυση του φυσικού αερίου για θέρμανση και κλιματισμό
- ∅ Άλλα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας.

○ Βιομηχανία:

- ∅ Περαιτέρω διείσδυση του φυσικού αερίου για θερμικές χρήσεις.
- ∅ Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- ∅ Διάφορα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας.

∩ Μεταφορές

- ∅ Μέτρα που αφορούν στα οχήματα.
- ∅ Μέτρα που αφορούν στα χρησιμοποιούμενα στις μεταφορές καύσιμα.
- ∅ Διαχείριση μεταφορών
- Βιομηχανικές διεργασίες
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Γεωργία

ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ

- ΚΥΑ 54409/2632/2004 Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ
- ΚΥΑ 9267/468/2007 Σύνδεση συστήματος εμπορίας με τους μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου του Κιότο σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/101/ΕΚ

Αρμόδια Αρχή

ΥΠΕΧΩΔΕ

- ο 7μελής Διυπουργική Επιτροπή (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΑΝ, Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών)
- ο Γραφείο Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (Γ.Ε.Δ.Ε)
- ο Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) -τήρηση μητρώου

Διαχείριση δικαιωμάτων

- εκχώρηση δικαιωμάτων: ετήσια, μέχρι 28/2
- επιστροφή δικαιωμάτων: ετησίως, μέχρι 30/4
- υποβολή στο ΓΕΔΕ επαληθευμένης έκθεσης - ετησίως μέχρι 31/3
- επαλήθευση από επίσημα αναγνωρισμένο ελεγκτή (διαδικασία απόφασης 3354/2001 - ΕΣΥΔ: διαπίστευση ελεγκτών)
- Κυρώσεις για μη συμμόρφωση

Εθνικά Σχέδια Κατανομής

1^ο Εθνικό Σχέδιο 2005-2007 (ΚΥΑ 36028/1604/2006)

ü Συνολικά δικαιώματα : 223.200.594 t CO₂

ü 139 εγκαταστάσεις και αποθήκη νεοεισερχομένων

ü Απαιτούμενη μείωση από προβλεπόμενες εκπομπές :
2,1%

2^ο Εθνικό Σχέδιο 2008-2012 (ΚΥΑ 52115/2970/2008)

ü Συνολικά δικαιώματα : 341.547.710 t CO₂

ü 140 εγκαταστάσεις και αποθήκη νεοεισερχομένων

ü Απαιτούμενη μείωση από προβλεπόμενες εκπομπές :
16,7%

Μελλοντικές υποχρεώσεις

- Προετοιμασία συμμόρφωσης με κοινοτικές πρωτοβουλίες δέσμης κλίμα-ενέργεια
- Συμμετοχή στις διεθνείς διαπραγματεύσεις και στην αντίστοιχη προετοιμασία σε κοινοτικό επίπεδο
- Ανάπτυξη εθνικού προγράμματος για τη προσαρμογή

***Ευχαριστώ
για την προσοχή σας***